

...hogy élni tudjunk
a természet adta
lehetőségekkel

A RÁNCOS GYÁSZBOGÁR (*PROBATICUS SUBRUGOSUS*) ÉS A SZARVAS ÁLGANÉJTÚRÓ (*BOLBELASMUS UNICORNIS*) FELMÉRÉSÉNEK EREDMÉNYEI

„A közösségi jelentőségű természeti értékek hosszútávú megőrzését és fejlesztését, valamint az EU Biológiai Sokféleség Stratégia 2020 célkitűzéseinek hazai szintű megvalósítását megalapozó stratégiai vizsgálatok” (KEHOP-4.3.0-VEKOP-15-2016-00001) elnevezésű projekt

NATURA FEJLESZTÉSI ELEM KONFERENCIA

Budapest, 2019. június 12.

**Előadók nevei: Deli Tamás, Danyik
Tibor, Szénási Valentin**

E-mail címe: dt.cono@gmail.com

Szervezet neve: konzorcium

natura

a természet értékei

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Ráncos gyászbogár
(*Probaticus subrugosus*)

Szarvas álganéjtúró
(*Bolbelasmus unicornis*)

- **Mit tudunk a fajról?**

- Meglehetősen keveset! Fenológiája alig ismert, az év első feléből vannak adataink
- MTM Bogárgyűjteményében, kevesebb, mint 50 példány van az elmúlt 150 évből
- Gyöngyöspatai lelőhelyén 'rendszeresebben fogták' (stabilan jelen van), más lelőhelyekről 1-1 példány volt ismert 2013-ig
- Sztyeppei faj, elterjedésének nyugati határa a Pannon biogeográfiai régió
- A löszpuszta gyepek faja (valószínűleg hegylábi pusztafüves lejtősztyeppéken, erdősztyeppréteken is él)

- **Természetvédelmi státusz**

13/2001: fokozottan védett/100.000 Ft
HD: II. melléklet

- **Élőhely**

Pannon löszgyepek (6250)

natura

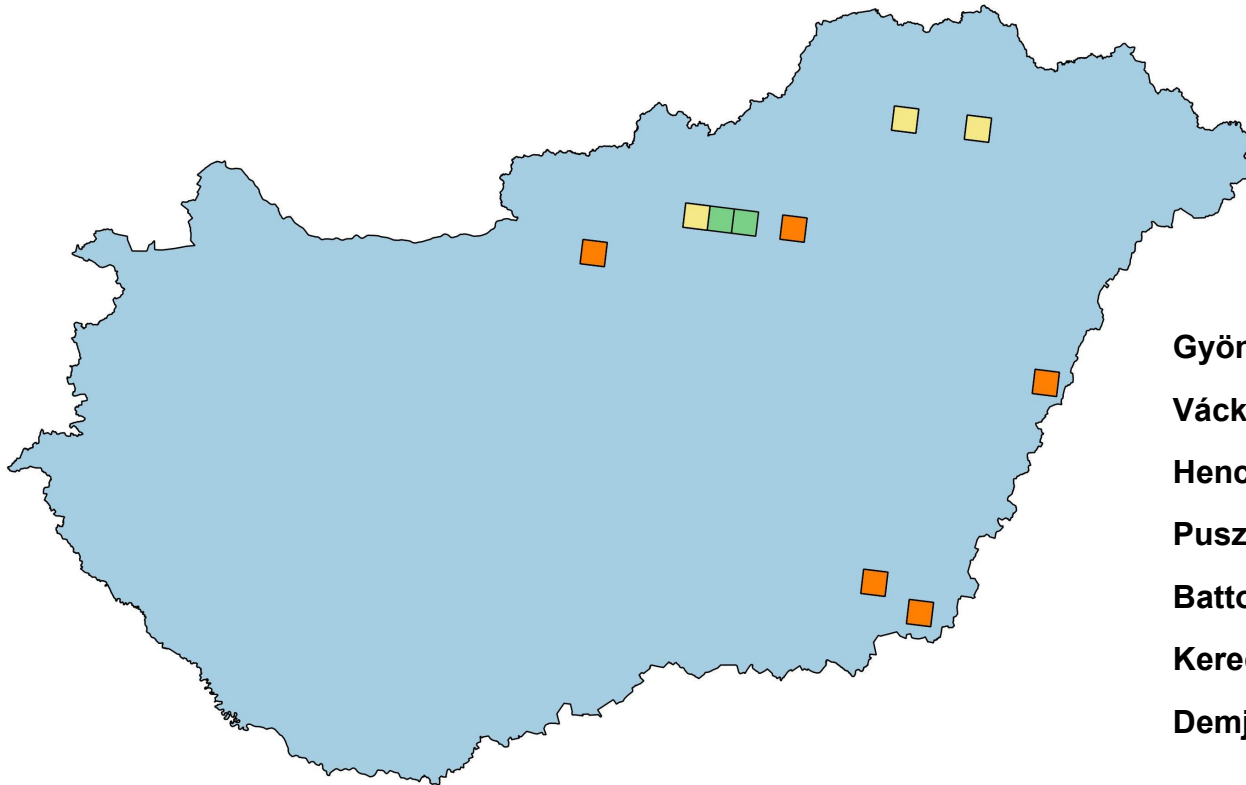
a természet értékei

A RÁNCOS GYÁSZBOGÁR HAZAI ELTERJEDÉSE

A természetvédelem országos programja.

Gyöngyöspata: Kovács Tibor és Hegyesi Gábor

Váckisújfalu: Szénási Valentin

Hencida: Gebei Lóránt

Pusztaföldvár: Danyik Tibor, Deli Tamás

Battonya: Danyik T., Deli T.

Kerecsend: Danyik T., Deli T.

Demjén: Danyik T., Deli T., Korompai Tamás

zöld négyzet: régi adat

sárga négyzet: a 2013-as országjelentésben szereplő további adatok

piros négyzet: friss adatokkal rendelkező lokalitások

natura

a természet értékei

- **Ráncos gyászbogár a KEHOP-ban**
  - Majdnem minden Nemzeti Park (különösen a Dunától keletre esők) jelezte, hogy igény lenne a faj vizsgálatára
  - Nem volt ismert a megfelelő módszertan a faj sikeres megtalálására, így a KEHOP-ban ennek kidolgozását vállaltuk
  - Fenológiai vizsgálatokhoz és egy ötlet teszteléséhez 2 délkelet alföldi lelőhelyet (Tatársáncon és Tompa-pusztán) jelöltünk ki
  - A vizsgálatok még folytatódnak, további tesztelésekre van szükség, különösen az ismert hegylábi és más feltételezett potenciális élőhelyeken

- **Élvefogó pohárcsapdák**

2018. 04. 18. csapdák telepítése
2018. 04. 25. első fogás
2018. 07. 03. utolsó fogás
a csapdákban összesen
10 nőstény és 13 hím egyed volt

- **Fűhálózás**

2018. 04. 25. és 05. 12. között
voltak sikeresek
összesen: **28 nőstény és 7 hím**
egyedet fogtunk

- **A vizsgálat legfontosabb eredményei**

- **Éjszakai állat**, szürkületben kezd aktivizálódni (borús idő is beindítja az aktivitást)
- Az első fűhálózás alkalmával 23+3 példányt fogtunk (elsősorban **nőstények** kerültek a hálóba) kb. 1 óra alatt 0,5 hektáron
- A gyepből **kimagasodó egyszikűekre** (?) másznak fel elsősorban a nőstények, feltételezhetően párzási időszakban, hogy feromonjaik messzebbre is eljussanak (vizuális megfigyelés és a fűhálós eredmények alapján)
- A **párzási időszak** valószínűleg 2-3 hétig tarthat, ez idő alatt foghatók éjszakai fűhálózással (éjfél körüli órákban is)
- A faj valószínűleg **március-április** (ez még nem ismert) hónapokban jelenik meg és **júliusig** van jelen élőhelyein
- **Regenerálódó gyepekben is** megtelepszik, ha van propagulum forrás

- **Pohárcsapdák**

- Nagy energia (pénz) és időráfordítás a rendszeres ellenőrzés
- A módszer sikeressége esetleges, elsősorban nagy denzitású populációknál (mint Tatársánc) lehet értelme
- Élvefogó csapdák gyakori ürítése ellenére is van elhullás
- Egyetlen előnye, hogy az imágók a rajzási időszakon egészén foghatók – fenológia pontosítása

- **Fűhálózás**

- **Párási időszakban végzett éjszakai fűhálózás az eddig ismert legjobb és legkíméletesebb módszer (elsősorban jelenlét-hiány adatok produkálására).**
- Legnagyobb hátránya, hogy jelenleg nem tudjuk pontosan mikor van a párási időszak az egyes lelőhelyeken és ezt mennyire befolyásolja a tavaszi időjárás

natura

a természet értékei

SZARVAS ÁLGANÉJTÚRÓ

A természetvédelem országos programja.

natura

a természet értékei

- **Mit tudunk a fajról?**

- Közel 50 előfordulási pontja ismert hazánkban
- Elsősorban Budapest tágabb környékéről ismert a legtöbb előfordulás
- Felszín alatt fejlődő lárvája szarvasgombák, illetve más felszín alatti gombafajok termőtestén fejlődik ki. Az imágók párzás céljából jönnek a felszínre, ahol szürkületkor repkednek. A nőstények 1 gombára 1 petét raknak.
- Melegkedvelő sztyepp, és erdőssztyepp fajok tartják

- **Természetvédelmi státusz**

13/2001: védett/50.000 Ft
HD: II. melléklet

- **Élőhely**

Pannon löszgyepek (6250)
Pannon homoki gyepesek (6260)
Pannon molyhos tölgyesek (91H0)
Erdőssztyepp-erdők (90I0)
Pannon cseres-tölgyesek (91M0)
Pannon borókás-nyárasok (91N0)

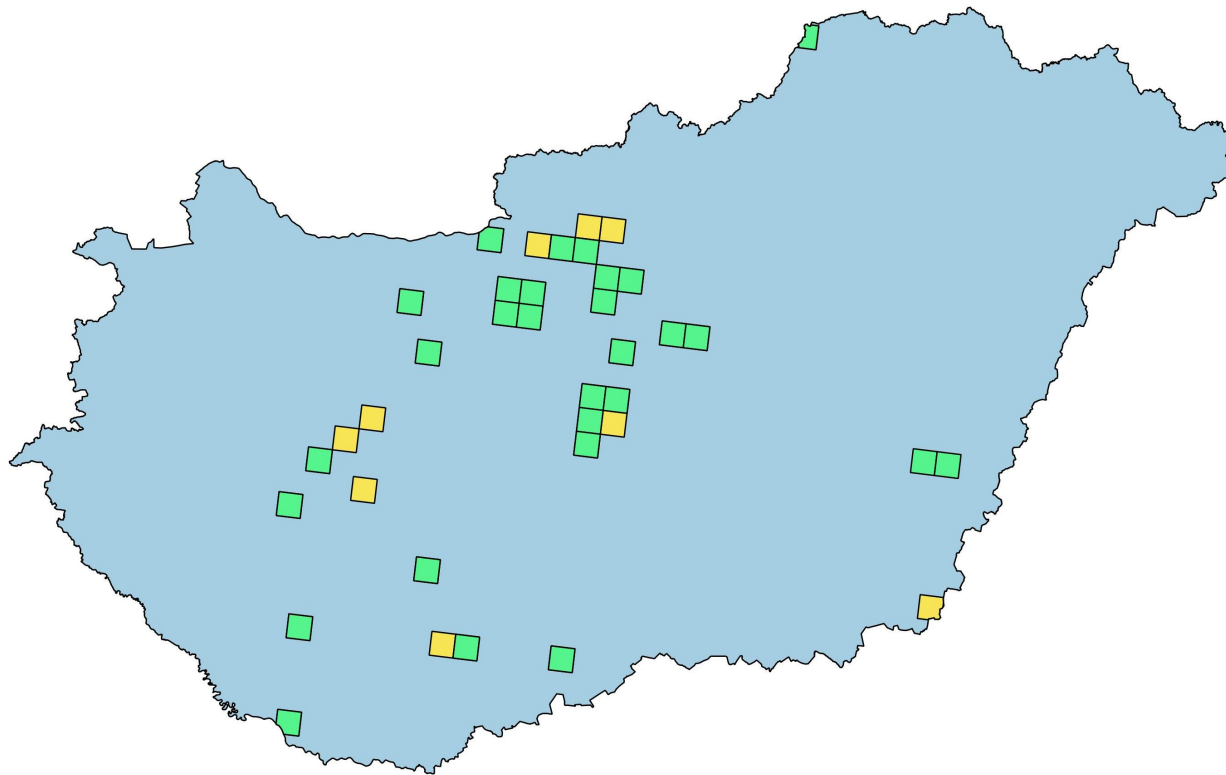
natura

a természet értékei

A SZARVAS ÁLGANÉJTÚRÓ HAZAI ELTERJEDÉSE

A természetvédelem országos programja.

DINPI: 3 új ETRS
BFNPI: 1 új ETRS
DDNPI: 1 új ETRS
KMNPI: 1 új ETRS
Ízeltlábúak.hu: 2 új ETRS

zöld négyzet: a 2013-as országjelentésben szereplő adatok

sárga négyzet: újabb adatok

natura

a természet értékei

- **Feladatok**

- monitorozási protokoll kidolgozása és ezzel összefüggésben a faj ökológiájának kutatása.
- Vizsgálati módszer tesztelése egyéb, potenciálisan élőhelyekkel rendelkező Natura 2000 területeken is.

- **Helyszínek:**

- Kerepes, Kistarcsa és Nagytarcsa községek közigazgatási területén fekvő Küdői-hegyen,
- Budakeszi külterületén elhelyezkedő Farkashegyi vitorlázó repülőtér
- random tesztelések folytak a Turjánvidék (HUDI20051), valamint a Nyugat-Cserhát és Naszály (HUDI20038) site-ok területén

- **Tavaszi időszakban**
  - hűvös éjszakákon fűhálózás
  - random lokalitásban, a talajban fejlődő faj valamely fejlődési stádiumának kiásása
- **Májustól**
  - májustól higanygózlámpázással és mellette UV fénycsapdákkal
  - a műfény körüli vizuális vizsgálat és fűhálózás
  - a megtalált példányokat megjelölték, későbbi visszafogás reményében

- **Lokalizások**

A célfaj mindkét lehatárolt terület egészét lakja, sőt a Kistarcsa közelében lévő további gyepeken is valószínűsíthető a faj jelenléte, beleértve a szántók szegélyét is.

- **Állomány nagyság**

A kapott adatok nem alkalmasak állománybecslésre (kerepesi területen 2018-ban összesen 3 példány, Budakeszin 5 alkalommal összesen 21 példány került elő).

- **Hosszútávú monitoring javaslatok**

A budakeszi terület ajánlható a célfaj hosszú távú országos állapotváltozás vizsgálat mintavételi pontjára (állomány nagyság vizsgálatára) 3-5 éves visszatéréssel.

A mintavételezést alkonyati-éjszakai fűhálózással célszerű kivitelezni, kiegészítve fénycsapdás mintavételezéssel.

*...hogy élni tudjunk
a természet adta
lehetőségekkel*

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

natura

a természet értékei

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE